

Hodnocení diplomové práce – posudek oponenta

Bc. Juraj Jurík

Magisterský obor kulturní a sociální ekologie

Fakulta humanitních studií

SÚČASNÝ STAV A PERSPEKTÍVY TATRANSKÉHO NÁRODNÉHO PARKU Z POHĽADU STAKEHOLDEROV

1. Všeobecný úvod: informácie o práci, obecný kontext (súvislosti tématu, širší rámec)

Diplomová práca Bc. Juraja Juríka (ďalej len autor) sa venuje z hľadiska ochrany prírody na Slovensku i v kontextu strednej Európy aktuálnemu tématu, tj. súčasným problémom Tatranského parku z hľadiska protichýdných zájmov a jejich nekonsenzuálneho prosazovania rúznymi skupinami stakeholderú. Rozpory v jejich zájmech i konaní nachází a specificky rozpoznává formou strukturovaných rozhovorú se zástupci všech významných skupin.

Jako cíl si autor vytyčuje navrhnout takový management území, který by byl přijat pokud možno všemi zúčastněnými skupinami.

2. Obsahová stránka

Práce je členěna logicky. Autor začíná metodologickým pojetím, a po teoretické části se dostává ke zpracování výsledků svému závěru. Oceňuji plný přepis rozhovorů v příloze, které jsou systematicky a přehledně zpracovány. Z hľadiska rozsahu jednotlivých statí zde vytýkám pouze příliš velký prostor v teoretické části poskytnutý některým dílčím tématům (popsáno ďále). Důležité však je, že nechybí definice trvale udržitelného rozvoje.

Hlavní vstupní hypotéza, úspěšnost při jejím ověřování a prokazování

Autor na počátku definuje základní otázky, na které si je z hľadiska specifikace problému potřeba odpovědět. Ta úplně základní, kterou si pokládá, je: „Je možné navrhnúť jednotný manažment územia TANAP-u, vyhovujúci všetkým zainteresovaným subjektom a to pri plnom rešpektovaní definícií toho, čo ešte rozumieme národným parkom na národnej a medzinárodnej úrovni?“ I když této otázce rozumím, myslím, že tak, jak je položena, se nedá zodpovědět. Problém vidím především v jejím ukončení, tj. předpokladu že je třeba splnit kritéria národního parku na národní i mezinárodní úrovni. V tomto ohledu je třeba si definovat co je pro autora přednější – zda národní zákon (z logiky věci závazný), nebo kritéria IUCN (nezávazná pro jakýkoliv stát). Tyto dva přístupy mohou, ale nemusí být v souladu. A to autor vůbec neřeší. Autor zároveň v této úvodní části sám přednesl svůj názor: „*Hlavný konflikt v CHÚ, TANAP nie je v tomto smere výnimkou, spočíva v zladení dvoch (protichýdných) záujmov a to ochrany a zachovania prírodných hodnôt a poskytnutia prístupu k týmto hodnotám pre turistov, za možnosti poskytovania ďalších služieb pre potechu návštevníkov (ekonomické, sociálne a environmentálne benefity).*“ Nejsem natolik zainteresovaný v problémech TANAP, ale zdá se mi, že hlavní dva soupeři jsou teď na tomto poli ochranáři a lesníci. To koneckonců ukázala i nedávná kalamita a diskuse, které se kolem jejího řešení započaly. Tím nechci nijak upozadit turistické a další hodnoty jak je předestírá autor. Jen mi nepřijde adekvátní na prvním místě nejmenovat právě lesnické hospodaření.

Na závěr této části si autor klade svůj cíl v rámci DP: „... *pokúsím sa navrhnúť zásady manažmentu tak, aby zodpovedali potrebám územia (z ohľadom na prírodné hodnoty) a ľudí (potreby ľudí uspokojovať rôznorodé potreby) žijúcich na tomto území.*“ To je velmi ambiciózní cíl, a dovolím si tvrdit, že nesplnitelný. Management z hľadiska ochrany přírody nebo jiný, např. využití území na základě územního plánu či sektorových politik? Ani to není pro pochopení toho, co se tím myslí, specifikováno.

Metodologický postup

Z hlediska metodologie jsou nejdůležitější otázky či jejich okruhy, které autor respondentům pokládá. K nim mám několik připomínek. Např. u otázky „Aký je váš názor na zonáciu? Kto by mal stáť za jej vyhotovením?“ je situace jasná, a otázka mi přijde s prominutím školometská. Zonace je v kompetenci slovenského MŽP a proces jejího vzniku a schválení je jasně dán zákonnými předpisy. To je jasné ze zákona. Další otázka dle mého názoru s rozporem je: „Viac ako 50 percent územia TANAP-u tvoria územia s najvyšším 5. stupňom ochrany tzn. územia s bezzásahovým režimom (ako napríklad NPR,PR...). Je tento stav/pomer adekvátny z ohľadom na potreby ochrany prírody (toho skutočne hodnotného) a rozvoja cestovného ruchu zároveň?“ Jestliže autor velmi dlouze rozebírá kategorizaci IUCN a podmínky pro soulad s kategorií II, nemělo by být v rámci národního parku být zasahováno na více než 75% území. Otázka v tomto ohledu tedy nedává smysl. Neměla by tedy znít jestli je současný stav adekvátní, ale zda lze dosáhnout těch kýžených 75%. Za velmi účelovou pak považuji další otázku: „Niektoré časti Tatier, napríklad Belianské Tatry, sú pre turistiku celoročne zatvorené čo znamená, že nie je možné vnímať krásy tohto jedinečného miesta. Jedným z dôvodov zákazu vstupu je aj ochrana endemitických rastlín, teda rastlín nevyskytujúcich sa inde na svete. Pokiaľ ide o význam väčšiny z nich majú minimálny či dokonca žiadny význam z hľadiska stability miestnych ekosystémov či potravného reťazca. Myslíte si, že je adekvátne vysloviť zákaz vstupu človeka do tejto tak prírodne zaujímavej lokality kvôli existencii týchto rastlín?“ To je přeci z hlediska ochrany přírody velmi zavádějící otázka, a asi ani není třeba rozebírat proč.

Dále shledávám nevyrovnanost v tom, jak se autor zabývá jednotlivými tématy. Např. v kapitole 3.3.3 Popisuje velmi obsáhle kategorizaci IUCN, zatímco nikde jinde v textu se nezabývá kategorizací a jejím pojetím z hlediska národní legislativy (to bych očekával v kapitole 3.4.1). Co je tedy v tomto směru prioritou, když pak respondenti odpovídají čistě ohledně zonace na národní úrovni? Sám si pak autor v textu odpovídá: „TANAP nie je možné zaradiť do IUCN kategórie II, pretože vyžaduje takú formu manažmentu, ktorá viacej zohľadňuje kultúrnu krajinu. S ohľadom na vyššie povedané, myslím si, že ideálnou by bola IUCN kategória V.“ Pokud bych tento názor přijal, také bych musel chtít zrušení kategorie národní park jako neadekvátní pro toto území. To tím měl autor na mysli?

Samotný výsledek práce autor v zásadě shrnuje ve větě: „...manažment, na ktorom by sa zhodli všetky hlavné zainteresované skupiny a ktorý by bol zároveň v súlade s národnou legislatívou a zásadami IUCN, neexistuje. Avšak, existuje taká forma manažmentu, ktorá je mierou kompromisu rozličných požiadaviek jednotlivých stakeholderov a mohla by byť, verím, väčšinovo akceptovaná.“ Bohužel tím dokazuje, že si zvolil nedosažitelný cíl (v rámci této DP). Oceňuji však, že (bohužel až zde) patřičně rozlišuje mezi národním a mezinárodním pojetím národního parku.

Drobnou pochybnost pak mám u obr. 3 (výměra lesů a chráněných území). Uniká mi její smysl vzhledem ke kontextu celé práce. Co její výstupy pro práci znamenají?

3. Celkové hodnocení

Práci, přes výše uvedené nedostatky, považuji za přínosnou. Má precizně zpracované závěry rozhovorů (z hlediska metodického přístupu se jedná o dobře zpracované téma), ovšem nejsem si jist objektivitou jejich interpretace. Mé výtky se týkají především obsahové stránky a nejasnosti v tom, co jsou názory a předsudky autora (jak již ukazuje definice vstupních otázek), a co nestranné názory respondentů.

Známkové hodnocení navrhuji v hodnotě dobře, s rozpětím bodů 8-9. Doporučuji tedy práci k obhajobě.

Otázky pro diskusi u obhajoby diplomové práce:

- Jakého charakteru jsou dle Vašeho názoru hlavní problémy na území TANAP z hlediska důležitosti: z hlediska ochrany přírody, turismu, nebo lesního hospodaření?
- Co chápete pod pojmem management území? Způsob péče daný plánem péče o národní park, cíle dané plánovacími dokumenty o lesní ekosystémy, nebo jiné sektorové politiky, například strategie turistického rozvoje? Nebo tento management chápete jako něco, co zastřešuje vše uvedené?

V Rostokách dne 19. ledna 2015

oponent
Ing. Michael Hošek